

Motion till riksdagen 2024/25:43

av **Karin Rågsjö m.fl. (V)**

med anledning av prop. 2023/24:158 Ändrad åldersgräns för avgiftsfri tandvård

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen avslår proposition 2023/24:158 Ändrad åldersgräns för avgiftsfri tandvård.

Inledning

Regeringen föreslår i propositionen att åldersgränsen för den avgiftsfria barn- och ungdomstandvården ska sänkas från 23 till 19 år och att åldersgränsen för att kunna få del av statligt tandvårdsstöd på motsvarande sätt ska sänkas från 24 till 20 år.

Lagändringarna föreslås träda i kraft den 1 januari 2025.

Tandvården ska stärkas, inte försämrats

Sverigedemokraterna och regeringen vill med denna proposition sänka åldersgränsen för fri tandvård från 23 till 19 år och att åldersgränsen för att kunna få del av statligt tandvårdsstöd på motsvarande sätt ska sänkas från 24 till 20 år. Reformerna infördes tack vare Vänsterpartiet 2019 och har ökat jämlikheten i munhälsa och tillgängligheten till tandvård för unga vuxna. Många unga vuxna slutar att besöka tandvården i förebyggande syfte när de inte längre har tillgång till avgiftsfri tandvård. Det riskerar nu att ske ännu tidigare och i ännu större omfattning till följd av Sverigedemokraternas och regeringens förslag.

Tänderna är en del av kroppen och tandvården bör på sikt ingå i sjukvården. Alla ska ha råd att ha bra tänder, inte bara de som kan betala dyra behandlingar. Sedan tandvårdsmarknaden avreglerades har priserna stigit kraftigt. De höga kostnaderna för undersökning och behandling gör att de som tjänar minst besöker tandläkaren mer sällan eller tvingas att avstå från tandläkarbesök. Personer med väldigt låga inkomster har ingen nytta av dagens högkostnadsskydd eftersom det bara gäller kostnader över

3 000 kronor och endast halva kostnaden ersätts. Det har bidragit till att tandhälsa har blivit en klassmarkör.

Undersökningar visar att sviktande munhälsa påverkar individens förutsättningar på exempelvis arbetsmarknaden.¹ Det är även dokumenterat att olika yrken leder till ojämlikheter, såsom att industriarbetare som jobbar natt har en sämre munhälsa.²

Regeringen och Sverigedemokraterna aviserade nyligen att de avser att införa ett förstärkt högkostnadsskydd för personer som är 67 år och äldre fr.o.m. januari 2026. Tanken verkar alltså vara att tänderna ska få klara sig utan vård fram till att man fyller 67, och då ska problemen åtgärdas. Sverigedemokraternas tydliga utfästelser om progressiva tandvårdsreformer visar sig inte vara mycket värda.

Vänsterpartiet är mycket kritiskt mot regeringens hantering av tandhälsan. Att säkerställa att barn och unga går till tandläkaren skapar goda förutsättningar för en långvarigt god tandhälsa. Vänsterpartiets reformplaner för tandvården i Sverige syftar till ökad jämlikhet, förbättrad tillgänglighet och en bättre generell tandhälsa hos befolkningen. En god tandhälsa förebygger allvarlig infektionssjukdom med risk för hjärt-kärlsjukdomar samt allvarliga tandsjukdomar och behandlar vanligt förekommande tandbesvär i syfte att lindra smärta eller öka funktionalitet. Vi vill införa ett verkligt högkostnadsskydd inom tandvården. Det skulle ge en betydande fördelningspolitisk effekt. I vår budgetmotion för 2025 kommer vi att återkomma med ett konkret förslag.

Riksdagen bör avslå proposition 2023/24:158 Ändrad åldersgräns för avgiftsfri tandvård. Detta bör riksdagen besluta.

Karin Rågsjö (V)

Nadja Awad (V)

Isabell Mixter (V)

Vasiliki Tsouplaki (V)

Maj Karlsson (V)

Daniel Riazat (V)

¹ LO (2015). Klassamhällets dolda leende – LO:s åtgärdsprogram för en mer jämlik tandhälsa.

² <https://arbetet.se/2017/09/13/nattjobb-samre-for-tanderna/>.